

*Анжела Тюпа,
ORCID iD 0000-0001-9935-8245
методист навчально-методичної лабораторії акмеології
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
вул. Адміральська, 4-а, 54001, Миколаїв, Україна
anzhela.tyupa@toiipppp.mk.ua*

МОДЕЛЬ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДО УЧАСТІ В КОНКУРСАХ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

У статті висвітлені питання важливості розроблення та реалізації моделі науково-методичного супроводу підготовки вчителів Миколаївської області до участі в конкурсах професійної майстерності. Розроблена модель є відображенням найважливіших аспектів науково-методичного супроводу підготовки вчителів до участі в конкурсах професійної майстерності.

Окреслені шляхи реалізації підготовки педагогів до участі в конкурсі професійної майстерності.

Визначено мету, принципи, етапи, механізми, умови та результат реалізації моделі науково-методичного супроводу підготовки педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності.

***Ключові слова:** конкурс; модель; науково-методичний супровід; педагог; принципи; професійний розвиток.*

© Тюпа А. І., 2020

Вступ. Реформа освіти та Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року висувають нові завдання закладам післядипломної педагогічної освіти щодо здійснення науково-методичного супроводу професійного та творчого зростання педагогів, які досягли успіхів, мають інноваційні розробки, практичні здобутки у власній професійній діяльності.

У Законі України «Про освіту» зазначено, що професійний розвиток педагогічних працівників передбачає «постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання» (Закон України «Про освіту», 2017, ст. 54).

Технологія науково-методичного супроводу підготовки педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності в ме-

жах регіону залишається все ще недостатньо дослідженою (Бухлова Н. В., Конова Л. М., 2008).

Це спонукає до пошуку моделі підвищення кваліфікації та науково-методичного супроводу підготовки педагогічних працівників до участі в конкурсах професійної майстерності в системі післядипломної освіти протягом курсового та післякурсівного періодів як єдиного андрагогічного циклу.

У Новій українській школі в умовах педагогіки партнерства та компетентнісного підходу розширюється розуміння підвищення кваліфікації педагога – від обов'язкових чітко регламентованих курсів до неперервного професійного розвитку через спілкування, обмін досвідом, участь у авторських предметних семінарах, творчих майстернях, творчих звітах тощо (Концепція реалізації державної політики у сфері

реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року).

Нині наявні протиріччя між потребою в компетентних педагогах, постійною потребою в самовдосконаленні та зниженням мотивації до змін, здатності до нестандартних професійних дій, самостійності в ухваленні рішень.

Вирішення проблеми вбачаємо в поширенні передового педагогічного досвіду, визнанні й піднесенні ролі педагога, розширенні простору педагогічної творчості, проведенні різноманітних конкурсів професійної майстерності, зокрема всеукраїнського конкурсу «Учитель року».

Аналіз основних досліджень із проблеми. Аналіз науково-педагогічної літератури з питань підготовки педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності виявив недостатність досліджень із цього питання в сучасних наукових і методичних розвідках. Вивченню підлягали лише окремі її аспекти, зокрема науково-методичний супровід педагогів – учасників конкурсу (Бабанський Ю., Кузьміна Н.), форми конкурсних випробувань та типи конкурсних завдань, організаційно-педагогічні умови забезпечення мотивації професійного зростання педагогів – учасників конкурсу (Родинова О., Перцова Н.). Вивченню особливостей створення педагогічних умов для розвитку професійного самовизначення вчителя присвячено наукові дослідження А. Ахмедової, Є. Барбіної, А. Бистрякової, праці І. Беха, Н. Гавриш. Можливості конкурсного руху в професійній адаптації молодого педагога розглянуті в роботах Н. Немова, З. Смирнової. Проблеми підготовки педагогів до конкурсів професійної майстерності в закладах післядипломної освіти висвітлено в роботах Г. Зіміної, Т. Соколової та ін.

На особливу увагу заслуговує дослідження Є. Пахомової «Конкурси професійної майстерності як засіб підвищення кваліфікації вчителя» (2003 р.). Науковець акцентує увагу на теоретичних основах та організаційно-педагогічних умовах реалізації можливостей конкурсів професійної

майстерності («Учитель року»). Автор розглядає конкурс професійної майстерності як засіб підвищення кваліфікації вчителя та як одну з організаційних форм професійного спілкування педагогів.

Ми погоджуємося з думкою Є. Пахомової щодо наявності в сучасній освіті суперечностей між:

- зниженням мотивації вчителів та підвищенням вимог до їхнього професійного зростання;
- випадками формального підходу до організації конкурсів професійної майстерності та високим потенціалом цих заходів у розвитку професійної компетентності педагогів;
- зростанням ролі педагогічних працівників у глобальних суспільних змінах та падінням престижу педагогічної професії
- високою конкурентністю у професійному педагогічному середовищі та рівнем готовності педагога до змін (Пахомова Є. М., 2003, с. 36).

Мета статті полягає в розкритті цілісної системи науково-методичного супроводу підготовки педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності з урахуванням компетентнісного досвіду, індивідуальних здібностей, можливостей, потреб фахівців для екстраполяції основних теоретичних положень на підготовку акме-професіонала, майстра.

Для досягнення мети поставлені такі завдання:

- проаналізувати наявну нормативну, наукову та методичну літературу щодо вдосконалення системи проведення конкурсів професійної майстерності;
- змодельувати систему науково-методичного супроводу підготовки педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності;
- запропонувати систему заходів щодо науково-методичного, організаційного супроводу та психологічної підтримки участі педагогів у професійних конкурсах; стимулювання інноваційної діяльності творчих педа-

гогів в умовах реформування освіти.

Виклад основного матеріалу. Науково-методичний супровід процесу неперервного професійного зростання педагога в умовах реформування освіти, процес захоплення й мотивації його до демонстрації власних педагогічних здобутків під час професійних конкурсів є досить складним і суперечливим та потребує особливої підтримки і допомоги з боку методичних служб на шкільному, районному/міському рівнях, а також є головним завданням інститутів післядипломної педагогічної освіти. Досвід показує, що такий напрям співпраці методичних структур різного рівня забезпечує фасилітативну підтримку професійно-фахового, інтелектуального та морально-духовного розвитку педагога, сприяє розвитку його творчої ініціативи, дає змогу максимально індивідуалізувати процес професійно-методичного навчання, систематизації та узагальненню інноваційної педагогічної діяльності, яка є кульмінаційним етапом професійного зростання педагога.

Конкурси професійної майстерності є найбільш ефективною інноваційною формою розкриття рівня професіоналізму і творчого потенціалу педагогічних працівників, привертають увагу науковців, стаючи предметом дослідження різних аспектів їхньої (конкурсів) підготовки, організації і проведення (Сидоренко В. В., 2016, с. 23).

Нині в Україні започатковано проведення багатьох конкурсів професійної майстерності для педагогів: «Учитель-новатор», «Творчий учитель – обдарований учень», «Соняшник-учитель», «Геліантус-учитель» тощо. Однак найважливішим серед них можна вважати всеукраїнський конкурс «Учитель року», який згідно з Указом Президента України з 1995 року проводиться щорічно. Проведення цього конкурсу спрямоване на виявлення і стимулювання творчих пошуків педагогів, піднесення ролі вчителя в суспільстві, поширення перспективного, передового педагогічного досвіду (Положення про всеукраїнський конкурс «Учитель року» 1995, 2018).

За 26 років проведення конкурсу «Учитель року» в Миколаївській області взяли участь орієнтовно п'ять тисяч педагогів. Це сприяло реалізації активності педагога, підвищенню його психолого-педагогічної, методичної, інформаційно-комунікативної компетентності, дало можливість осмислити по-новому свою діяльність, отримати її професійну експертизу, випробувати і подолати себе.

За час існування професійного конкурсу Миколаївська область має 4 абсолютних переможці та 24 лауреати заключного етапу всеукраїнського конкурсу «Учитель року».

Рис 1. Кількість переможців і лауреатів за 5 років
Джерело: складено автором самостійно

Статистичні дані рис. 1 демонструють тенденцію до зменшення кількості переможців та лауреатів у третьому (заключному) турі конкурсу «Учитель року».

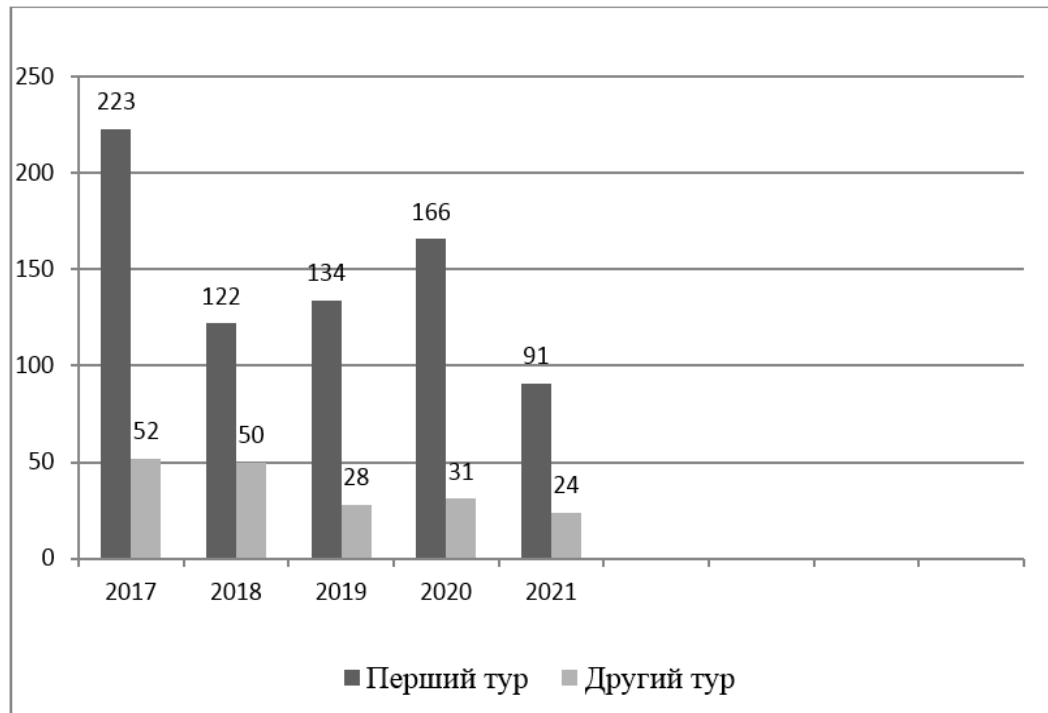

Рис. 2. Участь педагогів області в першому та другому (обласному) турах конкурсу

Джерело: складено автором самостійно

Статистичні дані рис. 2 демонструють тенденцію до зменшення учасників першого туру конкурсу «Учитель року» порівняно з першим туром попередніх років.

Аналіз досвіду організації конкурсу за останні 3 роки свідчить про наявність проблем у його організації та проведенні. Серед них варто звернути увагу на такі позиції:

- нечіткий організаційний компонент (терміни проведення, умови конкурсних випробувань тощо) на першому турі змагань;
- недостатня поінформованість педагогічних працівників про терміни, вимоги до конкурсних випробувань, умови, критерії оцінювання;
- недостатній рівень підготовки (педагогічний, психологічний, фаховий) педагогів до участі в конкурсі;
- низька мотивація педагогів до участі в конкурсі;
- недостатня система залучення та науково-методичного супроводу моло-

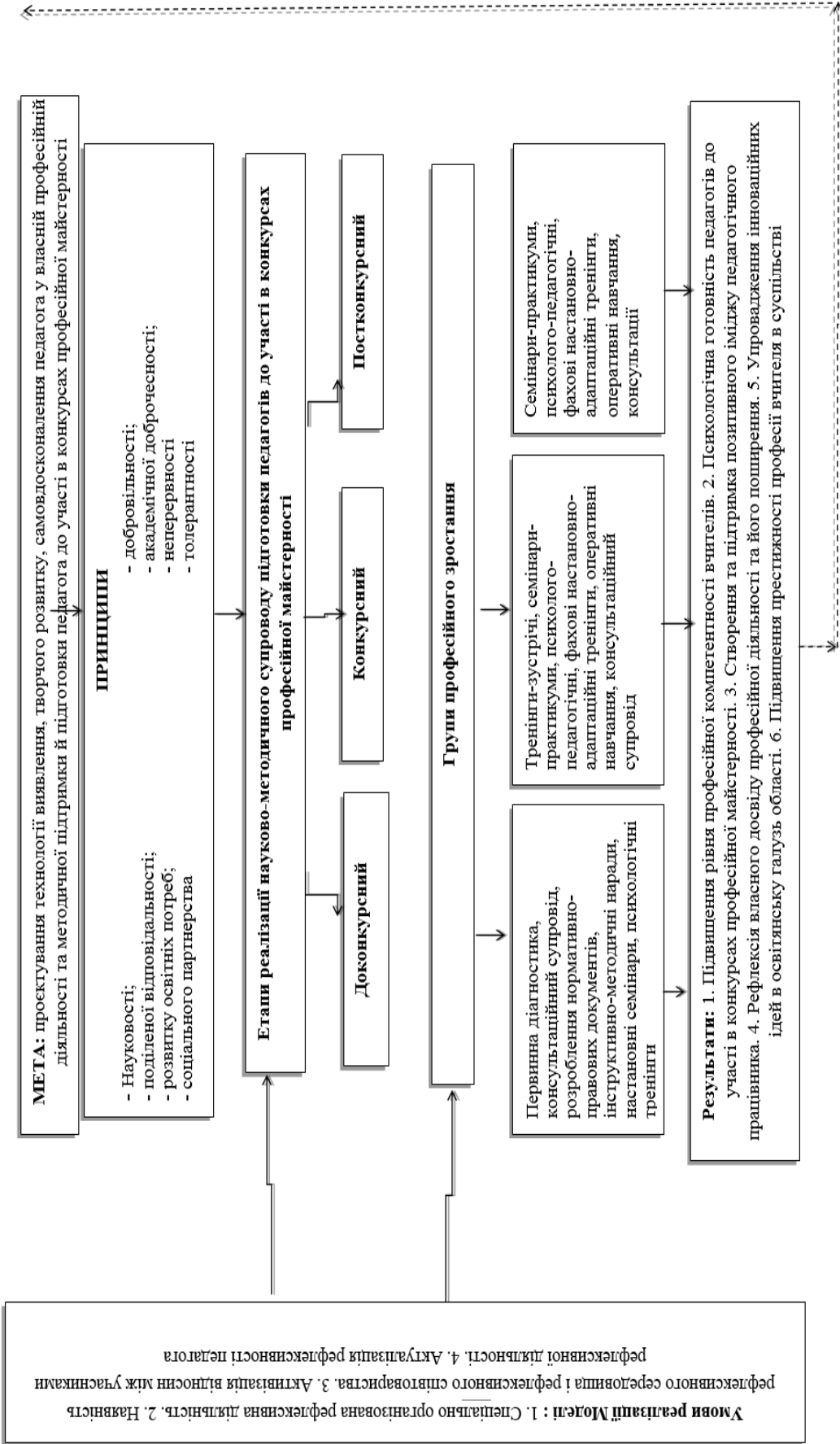
дих педагогів до участі в конкурсі;

- висока стресогенність, напруженість ситуації участі в конкурсі (Большакова А. Ф., 2015, с. 32);
- перевантаження учасника під час підготовки у професійних конкурсних змаганнях (підготовка триває паралельно з виконанням щоденних обов'язків), використання особистого часу та інше.

Зазначимо, що організація науково-методичного супроводу, професійне зростання учасників конкурсів (доконкурсного, конкурсного, постконкурсного етапів) є важливим напрямом у системі післядипломної педагогічної освіти. Відтак, розроблення та реалізації моделі науково-методичного супроводу підготовки вчителів Миколаївської області до участі в конкурсах професійної майстерності є ключовим аспектом формування високого професіоналізму педагогів та іміджування педагогічної професії (таблиця 1).

Таблиця 1

Модель науково-методичного супроводу підготовки педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності

Джерело: складено автором самостійно

Метою створення моделі науково-методичного супроводу є визначення шляхів реалізації ідеї підготовки педагогів до участі в конкурсі професійної майстерності. А сама модель покликана систематизувати принципи, етапи, умови та очікувані результати формування готовності педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності.

Реалізацію визначеної мети забезпечить виконання таких завдань моделі:

- проаналізувати наявну нормативну, наукову та методичну літературу щодо вдосконалення системи проведення конкурсів професійної майстерності;
- змодельювати систему науково-методичного супроводу підготовки педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності;
- удосконалити науково-методичну базу для виявлення та подальшого професійного і творчого зростання вчителів;
- розробити систему заходів щодо науково-методичного, організаційного супроводу та психологічної підтримки участі вчителів у професійних конкурсах;
- підготувати методичні рекомендації для відповідальних за конкурси професійної майстерності в регіонах області;
- відібрати механізми (технології, форми та методи) організації процесу підготовки вчителів до участі в конкурсі професійної майстерності та впливу на розвиток і професійне зростання молодого педагога (Илалтдинова Е. Ю., Оладишкіна А. А., 2020, с. 4);
- сформулювати в працівників науково-методичних установ професійні компетентності щодо організації науково-методичного супроводу підготовки вчителів до участі в конкурсах професійної майстерності.

Ресурсами такої моделі є:

- інформаційний супровід, який містить у собі сформованість систе-

ми інформаційного забезпечення науково-методичного супроводу підготовки вчителів до участі в конкурсах професійної майстерності;

- науково-методичний супровід, який дозволяє надати адресну допомогу педагогічним працівникам органів управління освітою області, що відповідають за конкурси професійної майстерності, у їхній організації, проведенні та залученні педагогів до участі в конкурсі, у підвищенні професійної компетентності учасників конкурсу;
- аналітико-діагностичний супровід, покликаний здійснювати моніторинг професійної компетентності конкурсантів до і після участі в конкурсі професійної майстерності (Туріщева А., 2008, с. 15).

Опис моделі. Розроблена модель є відображенням системи організації науково-методичного супроводу, найважливіших аспектів науково-методичного супроводу підготовки вчителів до участі в конкурсах професійної майстерності.

Ця модель розкриває можливості використання мережевої взаємодії організації науково-методичної роботи з органами управління освіти, закладами загальної середньої освіти з таких видів діяльності:

- забезпечення педагогів області інформацією про створення позитивного мотиваційного середовища для професійного розвитку учасників конкурсу;
- надання організаційно-методичної допомоги педагогам щодо участі в конкурсах професійної майстерності;
- визначення змісту науково-методичного супроводу;
- аналіз і самоаналіз якості організації науково-методичної роботи з учасниками конкурсу;
- упровадження інноваційного педагогічного досвіду та ін.

Визначено мету, принципи, етапи, механізми, умови та результат реалізації моделі науково-методичного супроводу підготовки педагогів до участі в конкурсах

професійної майстерності.

Мета моделі полягає в проектуванні технології виявлення, творчого розвитку, самовдосконалення педагога у власній професійній діяльності та методичної підтримки й підготовки вчителя до участі в конкурсах професійної майстерності (далі – Модель).

Вагомим елементом є визначення принципів організації науково-методичного супроводу підготовки педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності.

Сформована Модель ґрунтується на таких принципах:

- 1) науковості – визначає відповідність змісту та методів діяльності сучасній науці;
- 2) розвитку освітніх потреб – полягає в стимулюванні педагога до пошуку, спонукає до постійної потреби в самовдосконаленні, навчанні, підвищенні майстерності;
- 3) добровільності – передбачає право вибору та забезпечення доступності до професійного розвитку учасників конкурсу, забезпечує умови реалізації потреб особистості педагога в самовизначенні, творчій самореалізації, творчому зростанні, підготовці до активної професійної діяльності; добровільної участі в конкурсі;
- 4) поділеної відповідальності – зумовлює вибір рішення між різними варіантами відповідної дії, а наявність соціально-педагогічних та особистісних суперечностей забезпечує динаміку цієї відповідальності;
- 5) толерантності – визначає терпимість до іншого роду поглядів, збереження довірливих стосунків і розуміння під час співпраці;
- 6) академічної доброчесності – має на меті надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- 7) неперервності – полягає в усвідомленій потребі в підвищенні рівня професійної майстерності.

Реалізація запропонованої Моделі передбачає цикл заходів, реалізованих у декілька етапів. Розглянемо докладніше кожен із них:

1. Доконкурсний (підготовчий) етап

– організація науково-методичного супроводу педагогічних працівників органів управління освіти області, які відповідають за конкурси професійної майстерності. На цьому етапі розробляють: нормативну базу, методичні рекомендації, інформаційні матеріали; проводять інструктивно-методичні наради, настановні семінари, тренінги, засідання групи професійного зростання, консультації та інше. На допомогу конкурсантам створено сайт «Конкурс «Учитель року» на Миколаївщині».

2. Конкурсний етап

– організація науково-методичного супроводу учасників конкурсів професійної майстерності (педагогів-конкурсантів другого (обласного) туру). На цьому етапі проводять тренінги-зустрічі, семінари-практикуми, психолого-педагогічні, фахові настановно-адаптаційні тренінги, оперативні навчання, консультації. Розробляють буклети, у яких міститься інформація про історію конкурсу, Положення про всеукраїнський конкурс «Учитель року», розповідь про кожного конкурсанта, склад оргкомітету, склад журі.

3. Постконкурсний етап.

Науково-методичний супровід на цьому етапі носить персоніфікований характер. Конкурсанти здебільшого беруть активну участь у роботі курсів підвищення кваліфікації, семінарах, проводять відкриті уроки та майстер-класи на «червневих зустрічах» і «серпневій педагогічній конференції». Досвід усіх переможців і лауреатів конкурсів узагальнено, поширений і використовується в рамках системи підвищення кваліфікації. Видаються серії збірників, які презентують досвід роботи переможців і лауреатів обласних конкурсів.

Умови науково-методичного супроводу підготовки педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності передбачають забезпечення професійного зростання педагогів (учасників конкурсу). Виокремлюємо такі умови розвитку педа-

гогічної рефлексії у процесі підготовки та участі в конкурсі:

- спеціально організована рефлексивна діяльність (конкурсант презентує досвід: цілі, спосіб, результати власної професійної діяльності);
- наявність рефлексивного середовища і рефлексивного співтовариства (конкурсні випробування, обговорення досвіду);
- активізація відносин між учасниками рефлексивної діяльності (учасники і члени журі виступають суб'єктами діяльності, у процесі синхронного протікання їхньої діяльності доповнюють і збагачують діяльність одне одного, зберігаючи специфічність своїх дій);
- актуалізація рефлексивності педагога (завдяки рефлексії педагог виходить за рамки професії, реалізовує можливість подивитися на власну діяльність із позиції іншої людини, виробити відповідне ставлення, свою позицію щодо власної діяльності) (Пахомова Є. М., 2003, с. 124).

Результатом реалізації Моделі стануть:

- підвищення рівня професійної компетентності вчителів;
- психологічна готовність педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності;
- розвиток активної життєвої позиції конкурсанта, прагнення до самопізнання, самовдосконалення, самоактуалізації;
- створення позитивного мотиваційного середовища для професійного розвитку учасників конкурсу;

- створення та підтримка позитивного іміджу педагогічного працівника;
- рефлексія власного досвіду професійної діяльності та його поширення;
- узагальнення інноваційного досвіду педагогічної, методичної та управлінської діяльності;
- упровадження інноваційних ідей в освітянську галузь області;
- підвищення престижності професії вчителя в суспільстві.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Узагальнюючи зазначене вище, ще раз наголосимо, що організація такого системного науково-методичного супроводу підготовки педагогів до участі в конкурсах професійної майстерності забезпечуватиме фасилітативну підтримку професійного та творчого розвитку педагогів, сприятиме розвитку його творчої ініціативи, допомагатиме максимально індивідуалізувати процес професійно-методичного навчання, а також сприятиме систематизації та узагальненню власного досвіду інноваційної педагогічної діяльності.

Реалізація запропонованої Моделі є практично значущою і сприятиме вдосконаленню системи проведення конкурсів професійної майстерності; забезпечуватиме координацію, системну взаємодію методичних служб щодо професійного зростання та підготовки вчителів до участі в конкурсах професійної майстерності в регіонах Миколаївської області.

Запропонована система заходів представленої Моделі сприятиме реалізації кожного з етапів науково-методичного супроводу підготовки вчителів до участі в конкурсах професійної майстерності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Большакова А. Ф. Особливості конкурсів педагогічної майстерності в Республіці Білорусь та США / А. Ф. Большакова. – Постметодика. – 2015. – № 1 (20). – С. 32.
2. Бухлова Н. В., Коновалова Л. М. Науково-методичний супровід самостійної й самоосвітньої діяльності педагогічних кадрів у системі післядипломної педагогічної освіти / Н. В. Бухлова, Л. М. Коновалова. – Донецьк : Каштан, 2008.
3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

4. Илалтдинова Е. Ю., Оладишкина А. А. Это лучший педагог во всем мире!: влияние школьного учителя на профессиональное самоопределение будущих учителей / Е. Ю. Илалтдинова Е. Ю. Оладишкина. – Режим доступа: <https://vestnik.mininuniver.ru/jour/article/view/1121.doi.org/10.26795/2307-1281-2020-8-3-3>

5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. – Режим доступа: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>

6. Пахомова Є. М. Конкурс професійної майстерності як засіб підвищення кваліфікації вчителя : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка, історія педагогіки і освіти» // disserCat – електронна бібліотека дисертацій: [сайт]. – 2003. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/konkurs-professionalnogo-masterstva-kak-sredstvovыsheniya-kvalifkatsii-uchitelya>

7. Перцова Н. І. Конкурси професійної майстерності як фактор розвитку професійної компетентності. // Електронний збірник наукових праць ЗОППО. – Випуск № 1 (19). – Режим доступа: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp20/2/percova.pdf

8. Положення про всеукраїнський конкурс «Учитель року» (затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 11.08.1995 № 638 (у новій редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16.05.2018. № 370).

9. Сидоренко В. В. Інноваційні напрями науково-методичного супроводу професійного розвитку педагогічних працівників у системі післядипломної освіти / В. В. Сидоренко // Інформаційний збірник для директора школи та завідуючого дитячим садком. – К. : РА «Освіта України». – 2016. – № 7–8 (48). – С. 22–29.

10. Туріщева Л. В. Професійний розвиток педагога: психологічний аспект / Л. В. Туріщева // Харків : Основа, 2008. – С. 15.

МОДЕЛЬ НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ ПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГОВ К УЧАСТИЮ В КОНКУРСАХ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА

Тюпа Анжела,

методист учебно-методической лаборатории акмеологии

Николаевский областной институт

последипломного педагогического образования

ул. Адмиральская, 4-а, 54001, г. Николаев, Украина

anzhela.tyupa@toiprrpо.mk.ua

В статье освещены вопросы важности разработки и реализации модели научно-методического сопровождения подготовки учителей Николаевской области к участию в конкурсах профессионального мастерства. Разработанная модель является отражением наиболее важных аспектов научно-методического сопровождения подготовки учителей к участию в конкурсах профессионального мастерства.

Указаны пути реализации подготовки педагогов к участию в конкурсе профессионального мастерства.

Определена цель, принципы, этапы, механизмы, условия и результат реализации модели научно-методического сопровождения подготовки педагогов к участию в конкурсах профессионального мастерства.

Ключевые слова: конкурс; модель; научно-методическое сопровождение; педагог; принципы; профессиональное развитие.

**MODEL OF SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL SUPPORT
PREPARATION OF TEACHERS FOR PARTICIPATION
IN COMPETITIONS PROFESSIONAL SKILL**

Tupa Angela,

*methodologist of the educational-methodical
laboratory of acmeology
Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute
4-a Admiralska Street, 54001, Mykolaiv, Ukraine
anzhela.tupa@moipppo.mk.ua*

The article highlights the importance of methodological support for the teachers' training of the Mykolayiv region to involve teachers to participate in professional competitions. The developed model reflects the most important aspects of support of teachers professional competitions.

The ways of teachers preparation for participation in professional skills competitions are defined.

The purpose, principles, stages, mechanisms, conditions and result of such support are also defined.

Keywords: *competition; methodological support; model; principles; professional development; teacher.*

REFERENCES

1. Bolshakova, A. F. (2015). Osoblyvosti konkursiv pedahohichnoi maisternosti v Respublitsi Bilorus ta SShA [Features of pedagogical competitions in the Republic of Belarus and the United States]. *Postmetodyka*, 1 (20) (ukr).
2. Bukhlova, N. V. & Konovalova, L. M. (2008). *Naukovo-metodychnyi suprovidsamostiinoi y samoosvitnoi diialnosti pedahohichnykh kadriv u systemi pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity* [Scientific and methodological support of independent and self-educational activities of teachers in the system of postgraduate pedagogical education]. Donetsk: Kashtan (ukr).
3. Ilaltdinova, E. Ju., & Oladishkina, A. A. (2020). Jeto luchshij pedagog vo vsem mire!: vliyanie shkol'nogo uchitelja na professional'noe samoopredelenie budushhih uchitelej [This is the best teacher in the world!: The influence of a school teacher on the professional self-determination of future teachers]. Retrieved from: <https://vestnik.mininuniver.ru/jour/article/view/1121.doi.org/10.26795/2307-1281-2020-8-3-3> (rus).
4. Kontseptsia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934> (ukr).
5. Law of Ukraine «On Education» (2017). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (ukr).
6. Pakhomova, Ye. M. (2003). Konkurs profesiinoi maisternosti yak zasib pidvyshchennia kvalifikatsii vchytelia: dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.01 «Zahalna pedahohika, istoriia pedahohiky i osvity» // disserCat – elektronna biblioteka dysertatsii: [sait] [Competition of professional skills as a means of teacher training. (Candidate's thesis)]. Retrieved from: <http://www.dissercat.com/content/konkurs-professionalnogo-masterstva-kak-sredstvopovysheniya-kvalifikatsii-uchitelya> (ukr).

7. Pertsova, N. I. Konkursy profesiinoi maisternosti yak faktor rozvytku profesiinoi kompetentnosti [Competitions of professional skill as a factor in the development of professional competence]. Elektronnyi zbirnyk naukovykh prats ZOIPPO. Vypusk, 1 (19). Retrieved from: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp20/2/percova.pdf (ukr).

8. Polozhennia pro vseukrainskyi konkurs «Uchytel roku» (zatverdzhene postanovoju Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.08.1995 # 638 (u novii redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16.05.2018. # 370) [Regulations on the all-Ukrainian competition «Teacher of the Year» (approved by the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 11.08.1995 № 638 (in the new version of the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 16.05.2018. № 370)] (ukr).

9. Sydorenko, V. V. (2016). Innovatsiini napriamy naukovo-metodychnoho suprovedu profesiinoho rozvytku pedahohichnykh pratsivnykiv u systemi pisliadyplomnoi osvity [Innovative directions of scientific and methodical support of professional development of pedagogical workers in the system of postgraduate education]. *Informatsiinyi zbirnyk dlia dyrektora shkoly ta zaviduiuchoho dytiachym sadkom*, 7–8 (48), 22–29. K.: RA «Osvita Ukrainy» (ukr).

10. Turishcheva, L. V. (2008). *Profesiinyi rozvytok pedahoha: psykholohichni aspekt* [Professional development of a teacher: psychological aspect]. Kharkiv: Osнова (ukr).